

## EDUSKUNNAN VASTAUS 288/2014 vp

### Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi aluevalvontalain muuttamisesta

#### *Asia*

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi aluevalvontalain muuttamisesta (HE 296/2014 vp).

#### *Valiokuntakäsittely*

Puolustusvaliokunta on antanut asiasta mietinnön (PuVM 1/2014 vp).

#### *Päätös*

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

## Laki

### aluevalvontalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*kumotaan* aluevalvontalain (755/2000) 12 §:n 2 momentti ja 20 §:n 3 momentti, sellaisena kuin niistä on 20 §:n 3 momentti laissa 514/2013,  
*muutetaan* 5 §, 3 luvun otsikko, 14, 19, 22, 23, 24 a, 30, 37 ja 42 §, sellaisina kuin niistä ovat 14 § osaksi laissa 1019/2002, 22 § laissa 514/2013, 23 § osaksi laissa 1330/2009, 24 a § laissa 1330/2009 ja 30 § osaksi laissa 589/2005, sekä  
*lisätään* lakiin uusi 24 b, 24 c, 30 a, 34 a, 36 a ja 36 b § seuraavasti:

#### 5 §

##### *Valtionilma-alue ja valtionalus*

Vieraan valtion valtionilma-alue saa tulla Suomen alueelle ja olla maassa vain Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen tai luvan perusteella, jollei 2 tai 3 momentissa toisin säädetä. Sama koskee vieraan valtion valtionalusta, jollei kysymys ole viattomasta kauttakulusta.

Suomeen viralliselle käynnille saapuvaa vieraan valtion päämiestä kuljettava valtionilma-alue tai valtionalus saa tulla Suomen alueelle ja olla maassa ilman 1 momentissa tarkoitettua lupaa. Tällöin aluksen tulosta Suomen alueelle ja

maassaolosta on kuitenkin ennalta tehtävä ilmoitus pääesikunnalle.

Vieraan valtion valtionilma-alue tai valtionalus saa aluevalvontaviranomaisen tai muun viranomaisen pyynnöstä tulla kiireelliseen pelastustehtävään, rajaturvallisuustehtävään tai ympäristövahinkojen torjuntatehtävään taikka talvimerenkulun avustustehtävään Suomen alueelle ilman 1 momentissa tarkoitettua lupaa. Muun kuin aluevalvontaviranomaisen on viipymättä ilmoitettava pyynnöstään pääesikunnalle.

Vieraan valtion valtionilma-alueksen lennosta on toimitettava ilmaliikennepalvelun tarjoajalle asianmukainen lentosuunnitelma ennen ilma-alueksen tuloa Suomen alueelle. Vieraan valtion valtionaluksen, joka tulee Suomen alueelle

muussa kuin viattoman kauttakulun tarkoituksessa, on ennen Suomen alueelle tuloa ilmoitettava aluevalvontaviranomaiselle aluevesirajan ylityspaikka ja -aika.

3 luku

**Tutkimustoiminnan luvanvaraisuus**

14 §

*Maanpuolustuksen kannalta merkityksellisten kohteiden tutkiminen ilma-aluksesta*

Ellei Suomea velvoittavasta kansainvälisestä sopimuksesta muuta johdu, Suomen alueella ei ilman lupaa saa lennon aikana ilma-aluksesta tai muusta ilmassa liikkuvasta laitteesta taltioida tietoa sähkömagneettisilla tai akustisilla kuvaimen tai kuvantamisen menetelmillä:

- 1) ilmailulain (864/2014) 11 §:n 1 momentin nojalla ilmailulta pysyvästi rajoitetuista alueista;
- 2) linnoitusalueista, linnakkeista tai kasarmi-alueista;
- 3) sotasatamista tai sotilaslentokentistä;
- 4) puolustusvoimien varikoista tai varastoista;
- 5) puolustusvoimien viestiasemista, antennikentistä tai puolustuslaitteista tai -välineistä;
- 6) puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen maastoharjoituksista.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske tiedon taltioimista yleisessä liikenteessä olevasta ilma-aluksesta yksityiseen tarkoitukseen.

19 §

*Luvan myöntämisen ja peruuttamisen edellytykset*

Lupa 12 §:ssä tarkoitettuun merenpohjan tutkimiseen ja kartoittamiseen, 13 §:ssä tarkoitettuun maaperän tutkimiseen, 14 §:ssä tarkoitettuun tutkimiseen ilma-aluksesta sekä 17 §:n 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan myönnetään, jollei toiminta vaaranna Suomen aluevalvontaa tai jos vaaraa voidaan lupamääräyksillä olennaisesti vähentää.

Luvassa voidaan antaa aluevalvonnan ja luvan hakijan turvallisuuden kannalta tarpeellisia määräyksiä toiminnasta, siinä käytettävästä välineistöstä ja sen teknisistä ominaisuuksista sekä toiminta-alueesta ja -ajasta.

Luvan perusteella otetut tallenteet voidaan lupamääräysten noudattamisen valvomiseksi määrätä esitettäväksi lupaviranomaiselle. Lupaviranomainen voi rajoittaa tallenteiden julkaisemista tai kieltää sen, jos materiaaliin sisältyy maanpuolustuksen kannalta tärkeää tietoa, jonka julkistaminen voisi vahingoittaa tai vaarantaa maanpuolustuksen etua.

Lupa voidaan peruuttaa, jos:

- 1) luvan saaja rikkoo lupamääräyksiä;
- 2) luvan hakija on antanut toiminnasta tai sen tarkoituksesta harhaanjohtavia tietoja lupaviranomaiselle; taikka
- 3) lupaharkintaan vaikuttavissa olosuhteissa on luvan myöntämisen jälkeen tapahtunut olennainen muutos.

22 §

*Muutoksenhaku*

Pääesikunnan ja merivoimien esikunnan tässä luvussa tarkoitettussa lupa-asiassa tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Luvan peruuttamista koskevaa päätöstä noudatetaan valituksesta huolimatta, jollei valitusviranomainen kiellä päätöksen täytäntöönpanoa.

23 §

*Aluevalvontaviranomaiset*

Aluevalvontaviranomaisia ovat sotilas-, rajavartiolaitos, poliisi- ja tulliviranomaiset sekä niiden aluevalvontaan määrätty virkamiehet.

Liikennevirasto ja Liikenteen turvallisuusvirasto toimivat aluevalvontaviranomaisina toimialoillaan.

Puolustusministeriö johtaa ja sovittaa yhteen aluevalvontaviranomaisten toimintaa tämän lain soveltamisalaan kuuluvissa asioissa, jollei puo-

lustusvoimien ylipäällikön toimivallasta muuta johdu.

#### 24 a §

##### *Nimetyn ilmaliikennepalvelujen tarjoajan ja ilmatilan hallintayksikön aluevalvontatehtävät*

Ilmailulaissa tarkoitettu ilmaliikennepalvelujen tarjoaja sekä ilmatilan joustavaa käyttöä koskevista yhteisistä säännöistä annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 2150/2005 tarkoitettu ilmatilan hallintayksikkö avustavat aluevalvontaviranomaisia hoitamalla tässä laissa tarkoitettuja aluevalvontatehtäviä omalla toimialallaan, ei kuitenkaan merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältävää tehtävää.

#### 24 b §

##### *Aluerikkomuksesta ja alueloukkauksesta ilmoittaminen*

Ilmaliikennepalvelujen tarjoajan ja ilmatilan hallintayksikön on ilmoitettava sotilas- tai rajavartiolaitosviranomaiselle havaitsemastaan aluerikkomuksesta ja alueloukkauksesta taikka aluerikkomuksen tai alueloukkauksen uhasta sekä ryhdyttävä käytettävissään olevin keinoin toimenpiteisiin aluerikkomuksen ja alueloukkauksen estämiseksi.

#### 24 c §

##### *Valtion ilma-aluksen aluevalvontatehtävän turvaaminen*

Ilmaliikennepalvelujen tarjoajan ja ilmatilan hallintayksikön on turvattava aluevalvontaviranomaisen pyynnöstä ilmatilan esteetön käyttö aluevalvontatehtävää suorittavalle valtionilma-alukselle.

Siviili- ja sotilasilmailun yhteensovittamisesta säädetään ilmailulain 107 §:ssä.

#### 30 §

##### *Tekninen valvonta*

Puolustusvoimilla ja rajavartiolaitoksella on hallinnassaan olevalla alueella sekä meren rannikolla, merellä ja ilmatilassa oikeus suorittaa muuhun kuin vakituksena asuntona olevaan rakennukseen tai muutoin kotirauhan piiriin kuuluvaan rakennukseen tai alueeseen kohdistuvaa teknistä valvontaa osana aluevalvontaa sekä 44 §:ssä ja rikoslain (39/1889) 17 luvun 7 b §:ssä tarkoitettujen rikosten ennalta estämiseksi, sannotuista rikoksista epäiltyjen tunnistamiseksi sekä erityisten valvontakohteiden vartioimiseksi.

Teknisellä valvonnalla tarkoitetaan meriliikenteen, ilmaliikenteen tai erityisen kohteen valvonnan yhteydessä ennalta määräämättömiin henkilöihin kohdistuvaa teknisellä laitteella tapahtuvaa katselua tai kuuntelua sekä kuvan tai äänen automaattista tallentamista. Teknisessä valvonnassa syntyneet tallenteet, joita ei ole liitetty esitutkinta-aineistoon, on hävitettävä viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun aineistoa ei enää todennäköisesti tarvita siihen tarkoitukseen, mihin se on hankittu.

Teknisestä valvonnasta ilmatilassa, merellä ja meren rannikolta merelle ei erikseen ilmoiteta. Muusta teknisestä valvonnasta ilmoitetaan sopivalla merkillä.

#### 30 a §

##### *Aluevalvonnan tilannekuva*

Puolustusvoimien tehtävänä on koota aluevalvonnan tilannekuvaa Suomen alueellisen koskemattomuuden valvontaa ja turvaamista ja sitä koskevaa päätöksentekoa sekä muiden viranomaisten tukemista varten tarpeellisista aluevalvonnan yhteydessä hankituista tai muilta aluevalvontaviranomaisilta sekä vieraan valtion viranomaisilta ja kansainvälisiltä toimielimiltä saaduista tiedoista. Puolustusvoimilla on lisäksi oikeus tilannekuvaa varten saada ilmaliikennepalvelun tarjoajalta ja lentoaseman pitäjältä tie-

toja ilmaliikenteestä sekä muita aluevalvonnan kannalta merkityksellisiä tietoja.

Tilannekuvatietoihin saa sisältyä henkilötietoja, jos ne liittyvät tässä laissa säädettyihin lupiin tai niitä on tarpeen käsitellä valvottaessa lupaehtojen tai tässä laissa säädettyjen liikkumista ja muiden toimintarajoitusten noudattamista taikka selvitettyä epäiltyä aluerikkomusta tai alueloukkausta.

34 a §

*Voimakeinojen käytön turvaaminen ilmatilassa*

Sen lisäksi, mitä ilmailulaissa säädetään ilmatilan käytöstä, ilmaliikennepalvelujen tarjoajan ja ilmatilan hallintayksikön on rajoitettava ilmatilan käyttöä aluevalvontaviranomaisen pyynnöstä tämän lain 31—33 §:ssä säädettyjen voimakeinojen käytön turvaamiseksi ja 34 §:ssä säädetyn vihamielisen toiminnan torjumiseksi sekä tässä tarkoituksessa varattava ilmatilan esteetön käyttö valtionilma-aluksille.

36 a §

*Aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asioiden rekisteri*

Aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asioiden rekisteri on valtakunnalliseen käyttöön tarkoitettu pysyvä henkilörekisteri. Rekisteriä pidetään tässä laissa tarkoitettua maahantuloa, maassaoiloa, liikkumista ja muuta luvanvaraista toimintaa koskevan hakemuksen, ilmoituksen, lausunnon ja päätöksen käsittelemistä sekä tässä laissa tarkoitettujen kieltojen ja rajoitusten ja lupaehtojen noudattamisen valvontaa varten. Rekisterinpitäjä on pääesikunta sekä aluevalvonta-asioita käsittelevä puolustusvoimien hallintoyksikkö toimialueellaan.

Rekisteriin saadaan tallettaa Suomen alueelle tulevan, suoja-alueella tai muussa lupaa edellyttävässä kohteessa oleskelevan tai luvanvaraista toimintaa harjoittavan:

- 1) nimi, syntymäaika ja henkilötunnus;
- 2) sukupuoli;
- 3) äidinkieli;

4) kansalaisuus, kansalaisuudettomuus ja kansallisuus;

5) syntymävaltio ja syntymäkotikunta;

6) kotikunta ja kotivaltio;

7) osoite, puhelinnumero ja muu yhteystieto;

8) matkustusasiakirjan tiedot;

9) ammatti ja työnantaja.

Rekisteriin saadaan lisäksi tallettaa tietoja aluevalvontatehtävään, -toimenpiteeseen tai -tapahtumaan liittyvistä tarpeellisista kuvauksista, olosuhteista ja yksilöinneistä.

36 b §

*Tietojen poistaminen*

Henkilöä koskevat tiedot poistetaan aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asioiden rekisteristä viimeistään viiden vuoden kuluttua päätöksen tekemisestä, luvan raukeamisesta, luvan voimassaoloajan päättymisestä tai viimeisen tiedon rekisteriin merkitsemisestä, jollei tiedon säilyttäminen ole yksittäisen virkatehtävän suorittamiseksi edelleen tarpeellista.

37 §

*Salassa pidettävien tietojen antaminen aluevalvontatehtävää varten*

Aluevalvontaviranomaisella, ilmaliikennepalvelujen tarjoajalla ja ilmatilan hallintayksiköllä on oikeus salassapitosäonnösten estämättä antaa toisilleen 30 a ja 36 a §:ssä tarkoitettuja tietoja, joita tiedon saaja tarvitsee aluevalvontatehtävässään.

Tiedot saadaan luovuttaa myös teknisen käytöthyteyden avulla.

42 §

*Salassa pidettävien tietojen antaminen vieraan valtion viranomaiselle ja kansainväliselle toimielimelle*

Puolustusvoimilla on oikeus salassapitosäonnösten estämättä antaa 30 a §:ssä tarkoitettua aluevalvonnan tilannekuvaa ja siihen liittyviä tietoja myös vieraan valtion aluevalvonnasta

vastaavalle viranomaiselle tai kansainväliselle toimielimelle, jos tiedot ovat tarpeellisia vieraan valtion aluevalvontaa varten.

Jos 1 momentissa tarkoitettuun tietoon sisältyy toiselta aluevalvontaviranomaiselta tai ilmailuliikennepalvelun tarjoajalta tai ilmatilan hallintayksiköltä saatua tietoa, tieto voidaan luovuttaa

edelleen vain tiedon tuottaneen tahon suostumuksella.

Tiedot saadaan luovuttaa myös teknisen käytöyhteyden avulla.

Tämä laki tulee voimaan \_\_\_\_\_ päivänä \_\_\_\_\_ kuuta 20 \_\_\_\_.

Helsingissä 13 päivänä helmikuuta 2015